

PRIKAZI I OSVRTI

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu
historiju

Broj 47, godina XXIV
maj, 2019. [str. 181-182]

© Monos 2019

Kemal Ljevaković, *Blago blagoslova*

JU Opća biblioteka Tešanj, 2018.

Riječ je o romanu u kojem autor ispisuje historijat svoje porodice (porodice Ljevaković, iz Trepča kod Tešnja), kroz više vijekova, približno od 1670. godine i prapradjeda hadži Šeće i pramajke Zlatije, snahe hadži Šećine, pa sve do vremena agresije na Bosnu i Hercegovinu na kraju dvadesetog vijeka, sa elementima autobiografije i životopisa.

Ljevaković je oslovio jedno vrijeme jedne manje zajednice od njenog početnog nastajanja do u njena tri vijeka trajanja, nanizavši trideset i tri poglavlja, i još prizvao u nezaborav karakteristične ljudske sudbine i događaje, čijim znakovima prošlosti će se moći razumijevati i tumačiti jedno vrijeme. Autor nas odnosi u minula vremena, dočaravajući nam tamošnji život s notom romantike, što čitalac osjeti, i notom moraliziranja, moralni stavovi su u svakom njegovom poglavlju, u svakom liku—u postupcima i sudbinama njegovih likova. Čitajući roman bježe nas bipolarnost smisla svih sadržaja. Sve o čemu se pripovijeda ima dvojaku smislenost: jedna je ona, koju čitamo, a druga je ona, koju iščitavamo. Dakle direktnu, koja je očita kao na dlanu, kao da je vidimo uvećanu; i onu drugu smislenost pod lupom, koja je indirektna, u koju dalekozorno gledamo i vidimo prošlost, i to daleko vrijeme.

Roman je o životu i za život...

U središtu je romana dramatika obudovjele Zlatije sa svoja dva malehna sina i geneza mahale Zlatići iz prapradjedovog, hadži Šeće, blagoslova. Autor je i čukunuk hadži Šeće i praunuk svoje pramajke Zlatije.

Iščitavajući roman, sjetili smo se važnosti opusa slavnog Onore de Balzaka. To je u vezi sa tvrdnjom da, kada bi se desilo, da nestane i Francuske i Francuza i svega što su stvorili kroz historiju, čovječanstvo i ljudska civilizacija ne bi gotovo ništa izgubili, ukoliko bi taj nestanak preživio opus Balzakov. Ovu literaturu određuje odnos događanja, opisanih u romanu i našeg mišljenja i osjećanja o tim događanjima. Ovaj roman je rezultat piščeve osjećajnosti i hrabrosti da izvrši eliminisanje onoga što zatvoreno mu u duši pritiska njegovo sjećanje i osjećanja

nje. Na papiru je ispisao i izrazio teret, koji ga je pritiskao.

Smatramo da je roman napisan po kriterijima, po kojima se sude umjetnička literarna djela. Dobili smo umjetničku prozu, koja će se čitati sa zadovoljstvom više, jer Ljevakovićeve deskripcije i poimanja nestalog svijeta i života zrače poetikom i toplinom.

Svoj odnos prema čukundjedu hadži Šeći i pramajci Zlatiji autor ponekada uzdiže do pjesničke inspiracije oblikujući njihove likove u vjernike čiste vjere–iskrena srca i čiste duše. Karakteri Ljevakovićevih likova su produkt njegove mašte, propušteni nekad kroz njihov meditirajući-monološki oblik kazivanja (kao kod hadži Šeće i Zlatije), a ponekad kroz njihov dijaloški oblik (kao kod Husa-bega i njegove žene, Šehičke, te Ramice Havinog i Himze, majke Fate i sina Smaje i drugih). Dakle, ovaj roman je književno ostvarenje, ispisano u jednoj finoj lirskoj formi. Ispisujući ovu prozu, autor je koristio dosta arhaizama, što je poslastica za jezičke sladokusce, ali i dokaz o bogatstvu našeg jezika.

Po obrazovanju i profesiji je visoko uvažavan i cijenjen stručnjak za bosanski jezik

te je i to doprinijelo, nedvojbeno značajno, kvalitetu njegovog stvaralaštva.

Podsjetimo se i ovdje da se Ljevaković iskazao kao vrstan autor sa tri knjige s poetskim izrazom, zatim sa četiri knjige monografske proze, a za njegov “Rječnik tešanjškoga kraja–prilog leksikografiji bosanskog jezika”, već je kazano da je značajno leksikografsko naučno ostvarenje. “Blago blagoslova” je tip modernog romana, u kojem autor, poput Marcela Pruosta, traga za izgubljenim vremenom: kroz psihološke subjektivne proživljaje i monologe, kroz traganja za životnim smislom, pritom promišljajući i o sebi i svijetu, i budućem, pripovijedajući, u prvom licu, dajući težište na likove, a ne na događaje, te roman nema samo jednu radnju.

Kao zaokruženo kompletno umjetničko djelo, vrlo je dobar predložak za pisanje drame, pisanje scenarija i snimanje kako dokumentarnog tako i umjetničkog (igranog) filma. Čitanjem ovoj nam roman ostavlja traga i na srcu i u duši.

Hakija Ahmetaga, književnik